

Київський національний торговельно-економічний університет

Кафедра економіки та фінансів підприємства

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

Управління грошовими потоками підприємства

за матеріалами ТОВ «Баліс і К», м. Київ

Студента 2 курсу 2 м групи,
спеціальності 051 «Економіка»,
спеціалізації «Фінансовий
менеджмент»
денної форми навчання

*Гиди Максима
Олексійовича*

Науковий керівник –
канд. екон. наук, доцент

Ситник Ганна
Вікторівна

Гарант освітньої програми –
д-р екон. наук, проф.

Ситник Ганна
Вікторівна

Київ 2021

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА	7
РОЗДІЛ 2. СТАН УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТОВ «БАЛІС І К»	23
2.1. Динаміка складу та структури грошових потоків ТОВ «Баліс і К»	23
2.2. Оцінка рівня збалансованості грошових потоків ТОВ «Баліс і К»	29
2.3. Оцінка ефективності управління грошовими потоками на підприємстві ...	33
РОЗДІЛ 3. ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА.....	35
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	48
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	Ошибка! Закладка не определена.
ДОДАТКИ	56

ВСТУП

В умовах постійно існуючих соціально-економічних суперечностей щодо формування і розподілу грошових потоків перед суспільством стоїть завдання сформувати стійкий аграрний сектор національної економіки, спроможний гарантувати продовольчу безпеку країни, нарощувати її експортний потенціал, у контексті перебудови суспільних відносин формувати конкурентоспроможні рівноправні підприємницькі структури.

Вагому роль у розвитку аграрного сектора економіки відіграє рівень управління грошовими потоками для відтворення виробничого процесу підприємств. Таке сприяння господарській діяльності полягає у забезпеченні фінансовими ресурсами безперервності процесу виробництва суб'єктів господарювання, оновленні їх виробничих фондів, збільшенні накопичень і підвищенні ефективності виробництва. Сучасні реалії ринкової економіки, суспільні трансформації в країні та суттєвий розвиток міжнародних відносин дають сільськогосподарським підприємствам можливість значно розширити коло джерел і форм залучення фінансових ресурсів. Ці форми доповнюють одна одну і в реальних умовах окремо майже не існують. Надзвичайно важливим є те, у який спосіб здійснюється залучення фінансових ресурсів, в яких формах вони рухаються, на яких умовах виділяються.

Проблема управління грошовими потоками підприємств полягає не у відсутності фінансових ресурсів взагалі, а в доступності до них з причин високої вартості, а також у формах і методах їх розподілу. Проте основним недоліком цього критерію є не можливість врахування цілого ряду чинників, зокрема соціальних, психологічних, а в деякому розумінні й економічних. Вартісні методи оцінки не завжди враховують потенційні можливості альтернативного використання грошових коштів при виборі найбільш дешевого джерела фінансування. Також не береться до уваги і характер впливу використаних коштів на зміну структури капіталу з

певного джерела. Крім того, вартісна оцінка хоча й враховує дію чинників ризику, проте не завжди дозволяє передбачити можливі несприятливі події. Чинниками ризиків можуть бути час та несприятливі події, настання яких здається малоімовірним, тому вони лише частково беруться до уваги при розрахунку вартості капіталу, але часто їх вплив може перевищити прогнозоване значення.

Дослідженню поняття «грошовий потік» присвячено чимало наукових праць. Вагомий внесок у вивчення окремих аспектів цього терміна на макро-і на макрорівнях зроблено у працях вітчизняних науковців І. Андрющенко, І. Бланка, З. Васильченко, Е. Виноградова, Ю. Воробйова, І. Зятковського, О. Кириленко, М. Крупки, О. Колодізева, А. Крисоватого, В. Кудряшова, С. Львовчіна, В. Опаріна, А. Поддєрьогіна, Р. Слав'юка та ін.

Метою роботи є вивчення новітніх підходів та перспективних напрямів до управління грошовими потоками підприємства, обґрунтування напрямів вдосконалення системи управління грошовими потоками на конкретному підприємстві.

Завдання дипломної роботи:

- проаналізувати сутність та основи управління грошових потоків;
- розкрити економічну сутність грошових потоків та їх місце в управлінні сільськогосподарським підприємством;
- оцінити стан управління підприємством;
- оцінити рівень динаміки складу та структури грошових потоків ТОВ «Баліс і К»;
- оцінити рівень ефективності управління ТОВ «Баліс і К»

Об'єктом дослідження даної роботи є процес управління грошовими потоками підприємства.

Предметом дослідження є теоретичні та методичні аспекти управління грошовими потоками підприємства.

Емпіричною базою дослідження є ТОВ «Баліс і К». Основним видом діяльності підприємства є виробництво готових продуктів харчування, здійснення оптової торгівлі продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами.

Методи дослідження. При виконанні дослідження залежно від конкретних цілей і завдань використано методи економічного аналізу та вивчення економічних процесів: нормативно-розрахунковий (визначаються прямі витрати у вартості), балансовий (застосовують у плануванні для досягнення рівноваги у сферах виробничого й особистого споживання), групування (являє собою розподіл сукупності масових суспільних явищ на однорідні типові групи за суттєвими для них ознаками з метою всебічної характеристики їх стану, розвитку і взаємозв'язків), вертикальний та горизонтальний аналіз (розрахунок і оцінку не тільки абсолютних, а й відносних показників), коефіцієнтний аналіз (встановлює співвідношення між показниками фінансових звітів, що є абсолютними величинами) .

Інформаційна база дослідження. Основою для написання роботи стали Закони України, нормативно-правові акти України, економічна література вітчизняних та зарубіжних вчених, що дозволило вивчити основні теоретичні положення управління грошовими потоками підприємства.

Конкретизувати та підійти до розкриття проблематики теми роботи з практичної точки зору дозволило використання інформації з фінансових звітів підприємства ТОВ «Баліс і К».

Практичне значення дослідження полягає в тому, що розроблені рекомендації щодо вдосконалення методів управління прибутком підприємства мають універсальний характер та можуть бути використані на підприємствах будь-якої організаційно-правової форми функціонування.

Для оброблення економічної інформації, побудови таблиць, алгоритмів використано сучасні комп'ютерні технології та пакет прикладних програм Microsoft Excel.

Апробація результатів випускної кваліфікаційної роботи.

Результати дослідження опубліковані у статті «Підвищення ефективності процесу управління прибутком підприємства» в збірнику наукових статей студентів Київського національного торговельно-економічного університету «Економіка і фінанси бізнесу» ч.2 2021 року

Структура й обсяг роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків і пропозицій, списку використаних джерел, додатків. Обсяг роботи – 50 сторінок друкованого тексту включає 14 таблиць, 14 рисунків, список використаних джерел з 50 найменувань та додатки.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА

У сучасних ринкових умовах для підприємств всіх форм власності найважливішим завданням є безперерйне забезпечення фінансово-господарської діяльності грошовими коштами. Фактично, кошти господарюючих суб'єктів, що надходять і витрачаються є грошовим потоком, яким необхідно ефективно управляти.

Грошові кошти є найважливішим елементом оборотних активів підприємства, без якого неможлива фінансово-господарська діяльність [2]. Образно представляючи процес руху грошових коштів, можна відзначити, що вони формують якусь вісь, навколо якої обертається економічне життя кожного господарюючого суб'єкта, відбуваються практично всі комерційні операції. До появи грошей як універсального засобу вимірювання цінності того чи іншого активу, для еквівалентного обміну ними між суб'єктами використовувалися різні предмети, що створювало суттєві труднощі в організації їх зберігання, накопичення, використання в якості платіжного інструменту.

Це було зумовлено економічними, історичними, соціальними, культурними та іншими умовами життєдіяльності людського суспільства на ранніх стадіях розвитку цивілізації. З появою грошових знаків (металевих, паперових, електронних) змінювалися їх форми, функції, методи управління грошовим обігом, при цьому залишалося незмінним їх призначення для підприємницької діяльності - бути засобом платежу, тобто погашення зобов'язань перед персоналом, власниками, інвесторами, кредиторами, державою [33, с.58].

Грошові кошти - це все те, що служить засобом вимірювання вартості, джерелом майбутніх платежів або засобом підвищення ліквідності. Це активи, які часто використовуються як засіб обміну. Грошові кошти є найбільш мобільними короткостроковими активами підприємства. Таким чином,

платоспроможність, прибутковість і безперервність діяльності господарюючого суб'єкта залежать від суми грошових коштів і їх обороту. У пошуках ефективної, прибутковою і постійної діяльності підприємство повинно мати достатні грошові суми і вміти правильно управляти ними, щоб мати можливість постійно покривати заборгованість і інші поточні платежі.

Варто звернутися до нормативного визначення поняття «грошові кошти» як активу економічного суб'єкта, рух яких формує потоки грошових коштів. У спеціальному документі, присвяченому регулюванню процесу складання форми бухгалтерської звітності про рух грошових коштів (Положенні бухгалтерського обліку №4 «Звіт про рух грошових коштів» N 73 від 07.02.2013 року) грошові кошти визначаються як «готівка, кошти на рахунках у банках та депозити до запитання [37].

У міжнародному стандарті фінансової звітності МСФО (IAS) 7 «Звіти про рух грошових коштів», на думку експертів, міститься найбільш коректне тлумачення суті грошових коштів як об'єкту обліку - це грошові кошти та інші фінансові активи підприємства, розміщені в зовнішніх фінансових інститутах до запитання [24].

Перед тим як визначити особливості управління грошовими потоками підприємства розглянемо визначення поняття «грошовий потік». Визначення даної категорії пропонується багатьма закордонними та іноземними науковцями. В таблиці 1.1 проведемо огляд визначень поняття «грошовий потік», які пропонуються сучасними вітчизняними авторами.

Грошові потоки підприємства по суті описують переміщення грошових коштів підприємства, тобто кількісно виражають всі операції надходження і витрачання грошових коштів та їх еквівалентів, що здійснюються для забезпечення операційної, фінансової та інвестиційної діяльності суб'єктом господарювання. Таким чином, діяльність господарюючого суб'єкта будується в трьох напрямках, а відповідно, і управління потоками має наступну цільову спрямованість.

Таблиця 1.1

Підходи до визначення поняття «грошовий потік»

Автор	Визначення
1	2
Олійник О. О.	«рух безпосередньо грошових ресурсів внаслідок існуючих розрахункових відносин, а фінансовий потік — рух капіталу як уособлення коштів взагалі фінансових ресурсів» [17, с.36]
Крилова О. В.	«сукупність розподілених у часі обсягів вступу і вибуття грошових коштів у процесі господарської діяльності підприємства» [17, с.32]
Литвин І. С.	«сукупність розподілених у часі надходжень і виплат грошових коштів та їх еквівалентів, що генеруються його господарською діяльністю, рух яких пов'язаний з чинниками часу, ризику та ліквідності» [20, с.52]
Юдіна С.В., Павленко І.В., Дробот А.С.	«розподілений у часі притік і відтік платежів підприємства, тобто рух по рахунках грошових коштів підприємства» [44, с.261]
Панасюк О.В., Мазанович І.С.	«рух коштів, що відбувається на підприємстві внаслідок його діяльності» [27, с.129]
Тешева Л.В., Щербань О.Д., Вакуленко О.О.	«є сукупністю розподілених в часі надходжень і виплат грошових коштів, які створюються його господарською діяльністю» [39, с.671]
Колісник О. П., Замогильна А. В.	«рух коштів, надходження та витрачання, у процесі проведення господарської діяльності за певний проміжок часу» [5, с.64]

З проведеного дослідження виведемо власне визначення поняття «грошовий потік» - це рух грошових коштів підприємства (надходження або витрачання), пов'язаний з господарською, інвестиційною або фінансовою діяльністю підприємства.

У міжнародній практиці діяльності господарюючих суб'єктів грошовий потік називають «кеш-флоу» (англ. Cashflow), незважаючи на те, що буквально це означає потік готівки. Складовими елементами потоку є сукупний приплив, загальний відтік і сальдо грошових потоків в заданому періоді аналізу. При цьому сальдо грошових потоків (чистий потік) доцільно розраховувати як різницю між отриманими і відправленими підприємством грошовими коштами. Відповідно, сальдо грошових потоків може бути не тільки надмірним, коли приплив перевищує відтік, а й дефіцитним, причому по окремих сегментах потоку (операційного, інвестиційного і фінансового) чистий грошовий потік може мати різноспрямований значення [5].

Для забезпечення ефективного аналізу фінансово-економічної діяльності підприємства грошові потоки класифікують за певними ознаками.

З позиції міжнародної нормативно-правової бази, зокрема, МСФЗ (IAS) 7 «Звіт про рух грошових коштів», облікова інформація в першу чергу необхідна керівництву підприємства для аналізу потенціалу по генерації грошових коштів та їх еквівалентів, для розрахунку потреби в готівки в заданий момент часу для погашення зобов'язань, технічного переоснащення підприємства, інвестування і т.д., а також оцінки термінів і визначеності фактичного сальдо грошових коштів. Причому МСФЗ (IAS) 7 розділяє грошові потоки за сегментами господарської діяльності підприємства на операційні, інвестиційні та фінансові [24].

Важливо відзначити, що грошові потоки від операційної діяльності підприємства є основним орієнтиром, який допомагає визначити, в якій мірі надходження від операційної діяльності підприємства дають можливість розвивати масштаби діяльності компанії, повертати позикові кошти, виплачувати дивіденди і інвестувати кошти в розвиток виробничих потужностей. Надходження грошових коштів від операційної діяльності становлять, як правило, найбільшу частину загального грошового потоку. Позитивно оцінюється ситуація, коли обсяг входять (позитивних) грошових потоків з операційної діяльності підприємства переважає над вихідними

(негативними) [22].

Сутність всіх транзакцій грошового потоку з інвестиційної діяльності полягає в обміні грошових коштів та їх еквівалентів на довгострокові активи незалежно від матеріального статусу активу. В рамках інвестиційної діяльності можуть бути придбані окремі одиниці обладнання, виробничі комплекси (обладнання та технології), частки участі в інших підприємствах, права користування. Головним критерієм інвестиційної операції є термін використання отриманого в обмін на грошові кошти та їх еквіваленти активу [27].

У свою чергу, суть грошового потоку по фінансовій діяльності полягає в здійсненні операцій нинішніх і майбутніх власників підприємства, а також фінансових вигод від цих операцій. Грошові потоки від цієї діяльності дають можливість з'ясувати зусилля підприємства по використанню зовнішніх джерел фінансування, а також зміна грошових відносин між компанією і третіми особами [23].

Розгляд грошових потоків по їх спрямованості (надходження (приплив) і витрачання (приплив) грошових коштів) є важливим аспектом для оцінки якості управління оборотними активами. Позитивним грошовим потоком є вся сукупність надходжень грошових коштів підприємства незалежно від виду фінансово-господарської діяльності та операцій. Негативний грошовий потік - це витрачання грошових коштів, грошові виплати підприємства з різних видів діяльності і операцій.

Достатність позитивного грошового потоку для здійснення всіх платежів, тобто відповідність його обсягу негативного грошового потоку характеризує ліквідність і платоспроможність компанії. Можуть виникати ситуації, коли надходження грошових коштів недостатні для здійснення видатків в повному обсязі у визначений період часу, тоді підприємство орієнтується на залишки (запаси) готівки для проведення різних платіжних операцій [26].

Ознака «рівень достатності» дозволяє виділити надлишковий і

дефіцитний грошовий потік підприємства. Причому надмірною називається такий обсяг грошового потоку, коли приплив вище відтоку, а поточна потреба підприємства в готівкових коштах нижче, ніж чисте сальдо руху грошових коштів в поточному періоді. При виявленні значного надлишку грошових коштів в аналізованому періоді необхідно докласти зусиль для перерозподілу припливу між періодами, або забезпечити збереження і прибутковість грошових коштів до моменту їх подальшого використання. Дефіцит грошового потоку виникає, коли протягом аналізованого періоду приплив грошових коштів нижче відтоку, результатом чого є негативне сальдо, яке повинно покриватися або створеними в попередніх періодах резервами, або перерозподілом відтоку на інші періоди [13].

Також грошові потоки можна розділити на внутрішні і зовнішні по відношенню до джерела і кінцевого одержувача транзакції. На нашу думку, джерелом і кінцевим одержувачем внутрішньої транзакції є саме підприємство, за внутрішньої операції фінансові відносини виникають між підрозділами, або всередині підрозділів [5].

За часовою ознакою грошові потоки підрозділяються на справжні (поточні) і майбутні (прогнозовані). Справжній грошовий потік формується в поточний момент часу роботи підприємства і має вартість поточного моменту часу. Майбутній грошовий потік має наведену до майбутнього моменту часу величину з точки зору дисконтування і дозволяє визначити зміну вартості бізнесу в цілому

Узагальнимо класифікацію грошових потоків підприємства за основними ознаками (рис.1.1).

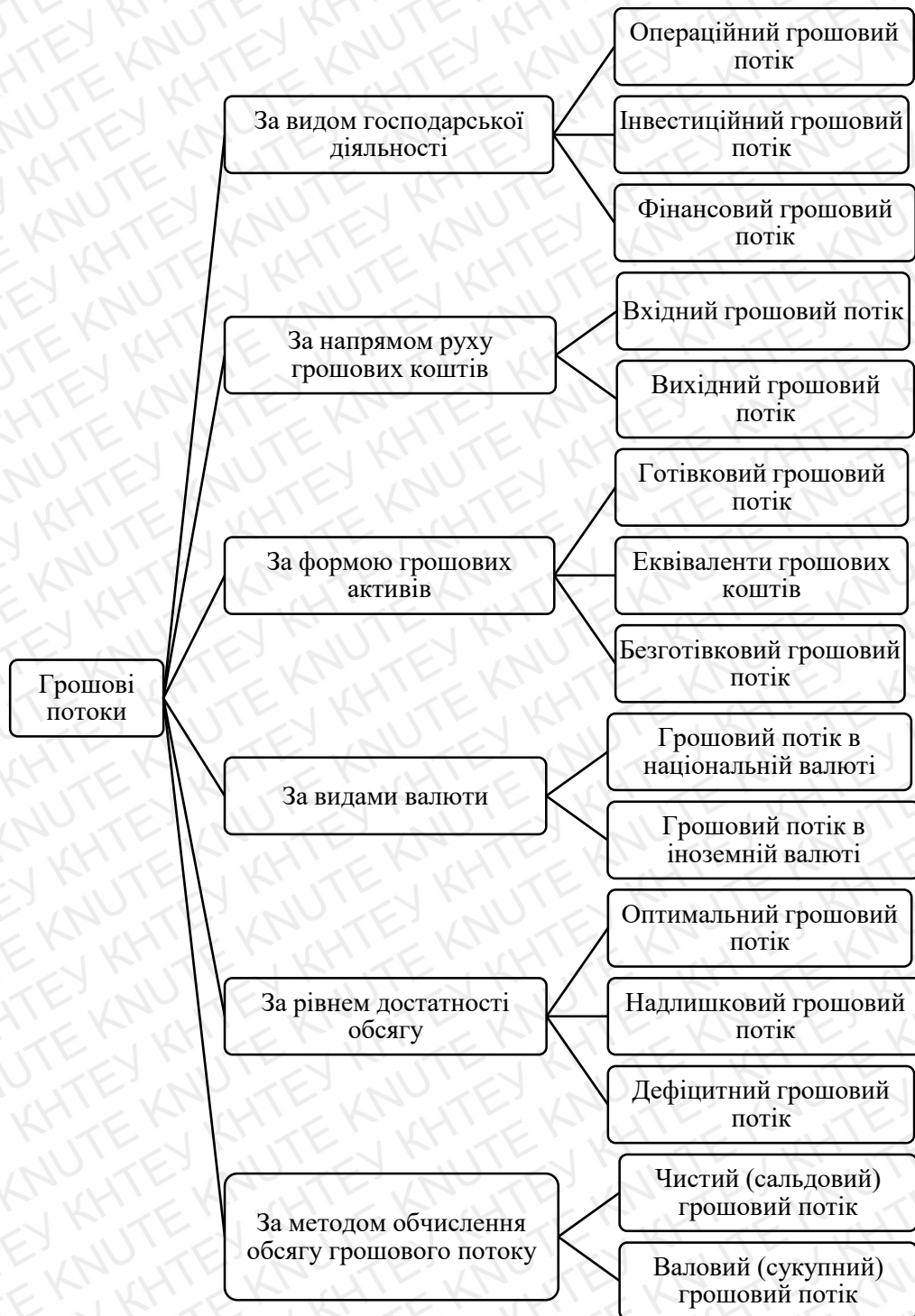

Рис.1.1. Класифікація грошових потоків підприємства за різними ознаками

Джерело: [5;37]

Дана класифікація не є вичерпною, але відображає, на нашу думку, основні види грошових потоків.

Існує два методи розрахунку грошового потоку: прямий метод і непрямий метод. Є одна основна відмінність між прямим методом і непрямим

методом подання звіту про рух грошових коштів: грошові потоки від операційної діяльності. Ніяких відмінностей в грошових потоках від інвестиційної діяльності та грошових потоках від фінансової діяльності немає. Потім за чистим доходом слідує коригування, необхідні для перетворення чистого прибутку за методом нарахування в грошові потоки від операційної діяльності [38].

При використанні прямого методу уявлення грошових потоків компанії від операційної діяльності, сума чистого прибутку не є відправною точкою. Замість цього прямий метод визначає грошові суми, отримані і виплачені компанією.

Власники бізнесу або менеджмент повинні регулярно проводити аналіз своїх грошових потоків, прогнозувати грошові потоки і робити кроки, необхідні для запобігання проблем в їх управлінні.

Згідно з дослідженням, проведеним Джессі Хаген з U.S. Bank, 82% компаній зазнають невдачі через неправильне управління грошовими потоками. Якщо бізнес постійно витрачає більше, ніж заробляє, значить є проблеми в управлінні грошовим потоком [5].

Концепція управління грошовими потоками підприємства спочатку зародилася в США в середині 50-х рр. ХХ століття. Наукові дослідження в даній області відображені в роботах як зарубіжних економістів, так і в роботах вітчизняних економістів: Ю. Брігхема, Дж. К. Ван Хорна, Балабанова І.Т., Бочарова В.В., Бланка І.А., Ковальова В.В., Крилова А.І., Шеремета А.Д. та багатьох інших.

Управління грошовим потоками, безперечно, є головною складовою внутрішнього менеджменту будь-якої підприємства. Впровадження в управлінську практику сучасних механізмів економічного аналізу, планування, нормування, оперативного моніторингу та стратегічного прогнозування руху грошових коштів, є запорукою успішної життєдіяльності підприємства.

Проведемо огляд поняття «управління грошовими потоками»,

визначення якого наведено в сучасних наукових статтях українських авторів (табл.1.2).

Таблиця 1.2

Підходи до визначення поняття «управління грошовими потоками»

Автор	Визначення
1	2
Корнева Н.О., Барабан Т.В.	«Управління грошовими потоками є одним з елементів комплексного управління підприємством, отже, не повинно здійснюватися самостійно, тобто окремо від всієї системи функціонування підприємства» [3, с.299]
Литвин І. С.	«Управління грошовими потоками є важливою ланкою фінансового менеджменту, що охоплює всю систему управління підприємством» [20, с.56]
Суханова А.В., Суханова Д.Ю.	«Управління грошовими коштами полягає у вживанні необхідних заходів для підтримання належного рівня готівки для задоволення операційних та капітальних вимог і отримання максимального доходу за короткостроковими інвестиціями спільної готівкової грошової одиниці» [27, с.221]
Тешева Л.В., Щербань О.Д., Вакуленко О.О.	Управління грошовими потоками підприємства є важливою складовою загальної системи управління його фінансовою діяльністю [39, с.673]
Юрченко Ю. О.	«Управління грошовими потоками передбачає планування, прогнозування та оптимізацію руху грошових потоків у розрізі операційної, інвестиційної та фінансової діяльності будівельного підприємства, їх синхронізацію за обсягом та часом у окремих майбутніх періодах з урахуванням фактора часу, фінансового забезпечення функціонування та розвитку будівельного підприємства» [45, с.37]

Отже, управління грошовими потоками об'єднує дії, пов'язані з погашенням фінансових зобов'язань, управлінням ліквідністю, придбанням і подальшим розпорядженням фінансовими вкладеннями і їх моніторингом,

стратегією інвестування надлишків готівки для максимальної прибутковості та уникнення дефіциту фінансування при відповідних витратах на обслуговування кредитів і позик.

Серед найважливіших принципів в галузі управління грошовими потоками можна виділити наступні (рис.1.2).

Рис.1.2. Принципи управління грошовими потоками підприємства

Джерело: [6;23;45]

Для формування ефективної системи управління грошовими потоками і вирішення цілої низки практичних завдань необхідно цілісне методичне обґрунтування, вибір раціональних інструментів управління процесами аналізу, нормування, оперативного бюджетування та стратегічного

прогнозування обсягів, напрямів та структури руху грошових коштів за видами діяльності [4].

Основна мета управління грошовими є виявлення рівня достатності грошових коштів, виявлення їх оптимізації та ефективного використання.

В рамках фінансового управління грошовими потоками, вирішують такі основні завдання:

- дотримання балансу суми грошових коштів;
- дотримання синхронності грошових потоків у часі;
- наявність позитивного грошового потоку, зростання припливу грошових коштів;
- мінімізація негативного грошового потоку, який дозволяє знизити обсяг відтоку або уповільнення швидкості вибуття грошових коштів;
- максимізація чистого потоку грошових коштів для подальшої оптимізації (мінімізація) середній залишок грошових коштів протягом певного періоду;
- реалізація кругообігу грошових активів, їх безперервне та оперативне і ефективне перетікання з однієї форми в іншу;
- підвищення віддачі на вкладений капітал шляхом капіталізації прибутку і зниження фінансових ризиків [27;36].

Управління грошовими потоками передбачає цілеспрямований вплив на процеси акумуляції грошових коштів, їх витрачання та перерозподіл з метою збалансування фінансово-господарської діяльності підприємства. Характерні риси практики управління грошовими потоками відображають принципи управління, тобто основні правила діяльності, якими керуються органи управління, враховуючи соціально-економічні умови, що склалися.\

Процес управління грошовими потоками містить такі етапи (рис.1.3).

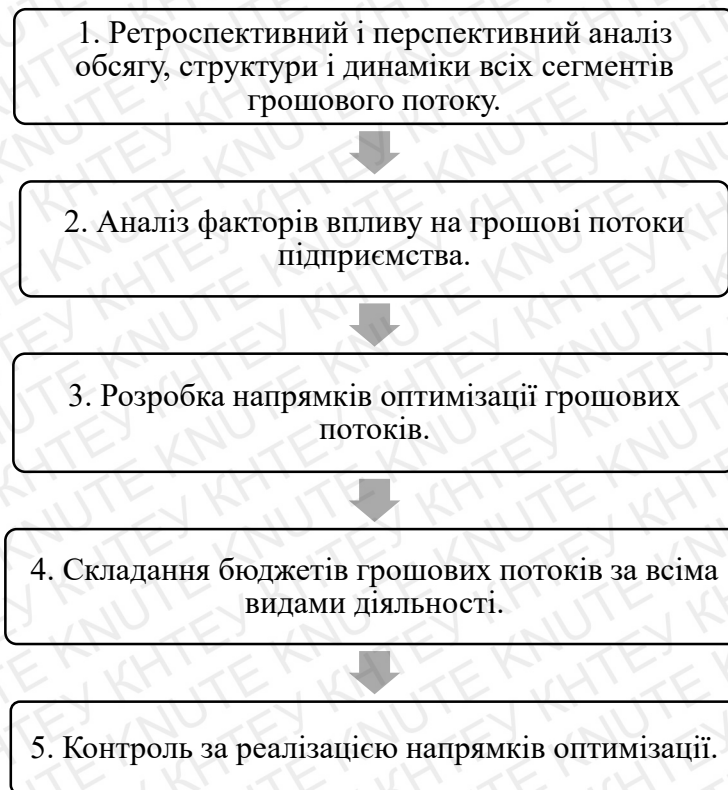

Рис.1.3. Основні етапи процесу управління грошовими потоками

Джерело: [13;21;37;44;45]

Перший етап - проведення аналізу грошових потоків підприємства в попередньому і звітному періодах. Основною метою цього аналізу є визначення рівня забезпечення формування коштів, ефективності їх використання, а також баланс позитивних і негативних грошових потоків підприємства за обсягом і часу. Аналіз грошових потоків проводиться на підприємстві в цілому, в розрізі основних видів економічної діяльності, відповідно до окремими структурними одиницями («центрів відповідальності»). На даному етапі проводиться аналіз динаміки загального обсягу грошового обороту підприємства, розглядається динаміка обсягу та структури формування окремо позитивного і окремого негативного грошового потоку в розрізі окремих джерел, визначається їх збалансованість, синхронність, ліквідність і ефективність використання.

Аналіз ефективності грошових потоків передбачає використання:

- діалектичного методу для вивчення економічних явищ в динаміці;

- історичного методу для оцінки стану і тенденцій розвитку грошових потоків;
- загальнонаукових методів пізнання для економічних досліджень: спостереження, порівняння, методи логічного і динамічного моделювання, факторний аналіз [3;4].

При проведенні аналізу грошових потоків використовують методи статистичного аналізу, угруповання, порівняння, індексний, коефіцієнтний та факторний аналіз.

Другий етап - оцінка впливу факторів, на формування грошових потоків, як в звітному, так і попередньому періоді. На даному етапі проводиться факторний аналіз впливу зовнішніх і внутрішніх факторів на грошові потоки підприємства. В якості зовнішніх факторів можуть виступати: кон'юнктура ринку, система оподаткування, доступність кредитів і позик тощо. Серед внутрішніх чинників виступають: життєвий цикл організації, тривалість його операційного циклу, амортизаційна політика, коефіцієнт операційного левериджу, і інші фактори [6].

Третій етап - розробка напрямків оптимізації грошових потоків. Найважливіші завдання в процесі розробки напрямків оптимізації грошових потоків є: визначення та реалізація резервів, які дозволять зменшити залежність від зовнішніх джерел залучення коштів.

Четвертий етап - складання бюджетів грошових потоків за всіма видами діяльності. Складання бюджетів грошових потоків носить прогностичний характер, за рахунок невизначеності ряду вихідних його передумов. Таким чином, складання бюджетів грошових потоків здійснюється у вигляді декількох планових розрахунків цих показників при різних сценаріях розвитку окремих факторів (оптимістичний, реалістичний, песимістичний) [23].

П'ятий етап - контроль за реалізацією напрямків оптимізації. Об'єктом даного контролю є виконання встановлених в бюджеті планових завдань по формуванню позитивного і негативного грошового потоків, виявлення причин зміни, проводиться аналіз ліквідності та ефективності грошових потоків з

урахуванням певних змін.

Тільки точний, повний і своєчасний аналіз грошових потоків, а також контроль за їх витрачанням за цільовим призначенням дозволяє виявити можливості більш раціонального їх використання [3].

Результати оцінки та аналізу грошових потоків дають можливість скласти думку і прийняти рішення щодо фінансової спроможності підприємства в конкретний момент часу для погашення боргових зобов'язань, дозволяють оцінити ліквідність балансу і платоспроможність підприємства для проведення розрахунків і платежів, ефективність формування грошових потоків.

Розглянемо моделі управління грошовими потоками (рис.1.4).

Рис.1.4. Моделі управління грошовими потоками

Джерело: [23;33]

Застосування методики аналітичного забезпечення оперативного управління грошовими потоками в процесі діяльності будь-якого підприємства забезпечує платоспроможність і стійкий фінансовий розвиток.

На нашу думку, в даний час найбільшого поширення набули моделі матричного, розрахункового, статистичного і непевного характеру. Причому кожен вид моделей використовується не тільки окремо, але і в системі, дозволяючи підвищити обґрунтованість прийнятих фінансових рішень про транзакції по руху грошових коштів та їх еквівалентів. Наприклад, матричні моделі дозволяють отримати форму розподілу платежів за видами та строками і встановити достатність можливого припливу коштів для забезпечення відтоку.

Розрахункові моделі дозволяють на основі зіставлення різних параметрів стану платіжного балансу і даних фінансової звітності визначити порогові значення для загальної орієнтації прийняття рішень, наприклад, визначити оптимальний розмір готівкових коштів для проведення операцій в майбутньому періоді, а також різні варіанти оцінки вартості грошей в часі [4].

Статистичні методи використовуються для обробки великих масивів даних. Ці методи важливі, коли підприємство має велику кількість однотипних фінансових операцій, і потрібно встановити їх загальні параметри і властивості. Також статистичні методи застосовуються для побудови залежностей і прогнозування можливих значень усередині тривалого періоду (інтерполяція) або за межами декількох коротких періодів (екстраполяція). Важливою умовою ефективного використання статистичних моделей є наявність достатньої кількості верифікованих вихідних даних для аналізу [3].

Найбільшу складність у використанні, на нашу думку, мають імовірнісні моделі. Якість їх використання залежить не тільки від наявних даних, але і від кваліфікації експертів, що оцінюють ймовірність подій, що впливають на грошовий потік підприємства. Тобто, достовірність або прийнятність для використання результатів імовірнісного моделювання визначається великою кількістю чинників в порівнянні з іншими моделями.

Проте, в результаті підвищення якості облікових операцій, в тому числі, з використанням українських стандартів бухгалтерського обліку та міжнародних стандартів фінансової звітності, у керівництва підприємства

з'являється можливість підвищити збалансованість грошового потоку, а також вибрати найкращі співвідношення між грошовими коштами і їх еквівалентами в залежності від графіка платежів, обсягів і структури припливу і відтоку грошових коштів.

РОЗДІЛ 2. СТАН УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТОВ «БАЛІС І К»

2.1. Динаміка складу та структури грошових потоків ТОВ «Баліс і К»

Підприємство ТОВ «Баліс і К» зареєстроване в 2004 році, основним видом діяльності підприємства є виробництво готових продуктів харчування, окрім того підприємство здійснює оптову торгівлю продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами.

Проведемо аналіз складу та структури грошових потоків ТОВ «Баліс і К» за даними звіту «Про рух грошових коштів» за 2018-2020 роки. В табл.2.1 розглянемо рух грошових коштів за видами надходжень.

Таблиця 2.1

Динаміка грошових потоків за видами діяльності ТОВ «Баліс і К» в 2018-2020 р.р.

Показники	2018	2019	2020	Абсолютний приріст, тис.грн.	Темп приросту, %
Надходження від операційної діяльності, тис.грн.	36182	40389	51374	15192	41,99
Витрачання операційної діяльності, тис.грн.	36020	40 237	50862	14842	41,20
Чистий рух коштів від операційної діяльності, тис.грн.	162	152	512	350	216,14
Надходження від інвестиційної діяльності, тис.грн.	0	0	0	0	0,00
Витрачання інвестиційної діяльності, тис.грн.	35	2	7	-29	-81,01

Продовження табл.2.1

Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності, тис.грн.	-35	-2	-7	29	-81,01
Надходження від фінансової діяльності, тис.грн.	400	500	200	-200	-50,00
Витрачання фінансової діяльності, тис.грн.	220	280	162	-58	-26,36
Чистий рух коштів від фінансової діяльності, тис.грн.	180	220	38	-142	-78,89
Чистий рух грошових коштів за звітний період	307	370	544	237	77,30

Джерело: розраховано автором за даними фінансової звітності ТОВ «Баліс і К»

На рис.2.1. зобразимо структуру надходжень ТОВ «Баліс і К» в 2018-2020 р.р. за видами діяльності.

Рис.2.1. Структура надходжень ТОВ «Баліс і К» в 2018-2020 р.р. за видами діяльності

Джерело: розраховано автором за даними фінансової звітності ТОВ «Баліс і К»

З табл.2.1 бачимо, що чистий грошовий потік в 2020 році був на 77,3% більшим, ніж в 2018 році. При цьому, чистий рух коштів від операційної діяльності виріс в 2020 році на 216,14%, чистий рух коштів від інвестиційної діяльності скоротився на 81,01% та чистий рух коштів від фінансової діяльності зменшився на 78,89%. Оскільки сума грошового потоку знизилась, то це може негативно вплинути на діяльність підприємства, обмежуючи можливості його розвитку.

Отже, вагома частина грошових потоків надходить від операційної діяльності – 99,61% в 2020 році. Надходження від фінансової діяльності в 2018 році складали 1,09% за рахунок отримання позик (банківських кредитів) та сплати відсотків за користування позикою. В 2020 році частка чистих грошових потоків від фінансової діяльності зменшилась до 0,39.

На рис.2.2 зобразимо структуру витрат ТОВ «Баліс і К» в 2018-2020 р.р. за видами діяльності.

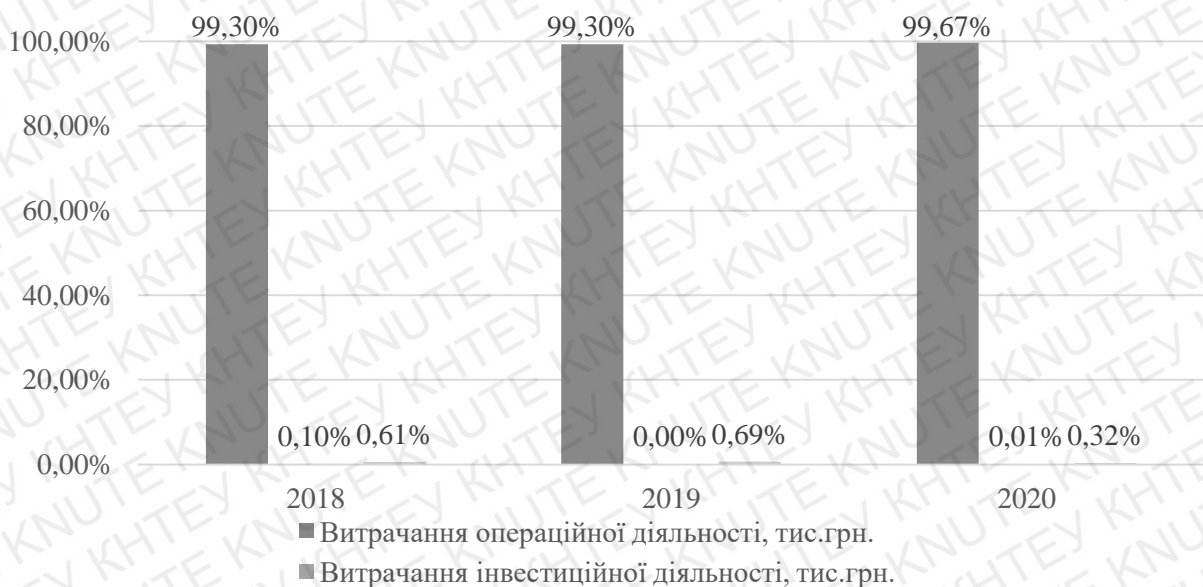

Рис.2.2. Структура витрат ТОВ «Баліс і К» в 2018-2020 р.р. за видами діяльності

Джерело: розраховано автором за даними фінансової звітності ТОВ «Баліс і К»

Отже, 99,67% витрат підприємство здійснює на операційну діяльність.

Оскільки грошові потоки від операційної діяльності формують основний грошовий потік підприємства, то розглянемо структуру надходжень від операційної діяльності ТОВ «Баліс і К» в 2018-2020 р.р. (рис.2.3).

Надходження від реалізації продукції та товарів складають 83,67% в 2020 році, тобто основні надходження грошових коштів – кошти від продажу товарів та продукції підприємства, частково клієнти надають ТОВ «Баліс і К» аванси при замовленні виробництва готової продукції, частка авансів складає 11,4% в 2020 році. Частка інших надходжень зменшилась з 5,09% в 2018 році до 4,93% в 2020 році.

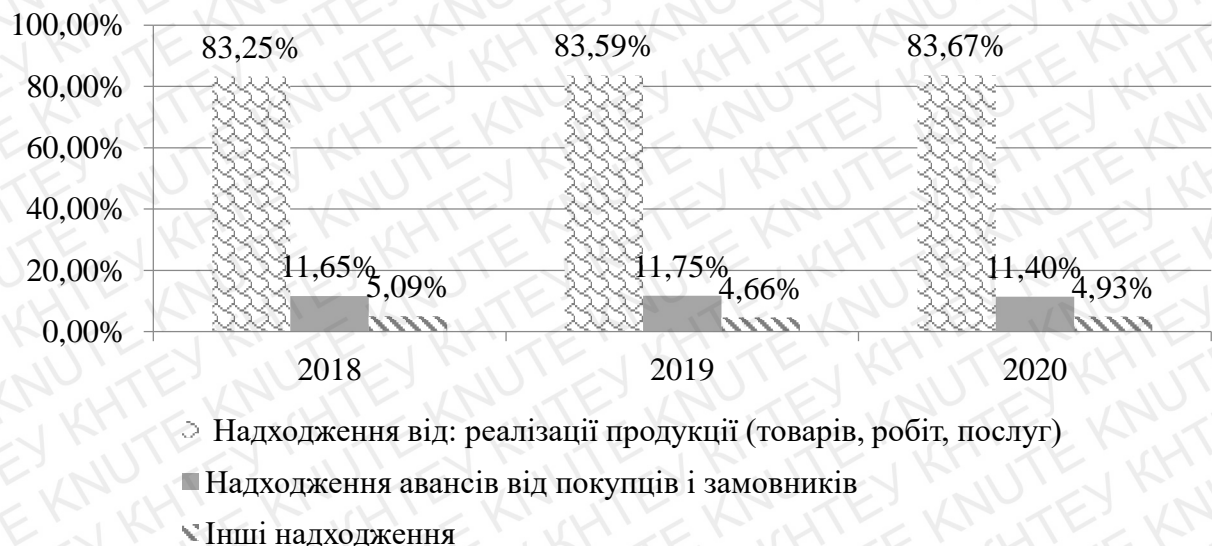

Рис.2.3. Структура надходжень від операційної діяльності ТОВ «Баліс і К» в 2018-2020 р.р.

Джерело: розраховано автором за даними фінансової звітності ТОВ «Баліс і К»

Далі проаналізуємо структуру витрат операційної діяльності ТОВ «Баліс і К» в 2018-2020 р.р. (рис.2.4).

Найбільшу частку витрат складає оплата товарів та послуг інших підприємств – 71,22% в 2020 році (це сировина для виготовлення продукції, товари). Витрати на оплату праці становлять 11,43% (це оплата праці адміністрації, виробничого, офісного та торгового персоналу). Виплати

відрахувань на соц.заходи склали 3,66% в 2020 році, витрати на сплату податку на прибуток становили 0,89 % в 2020 році та інші витрати склали 12,56%.

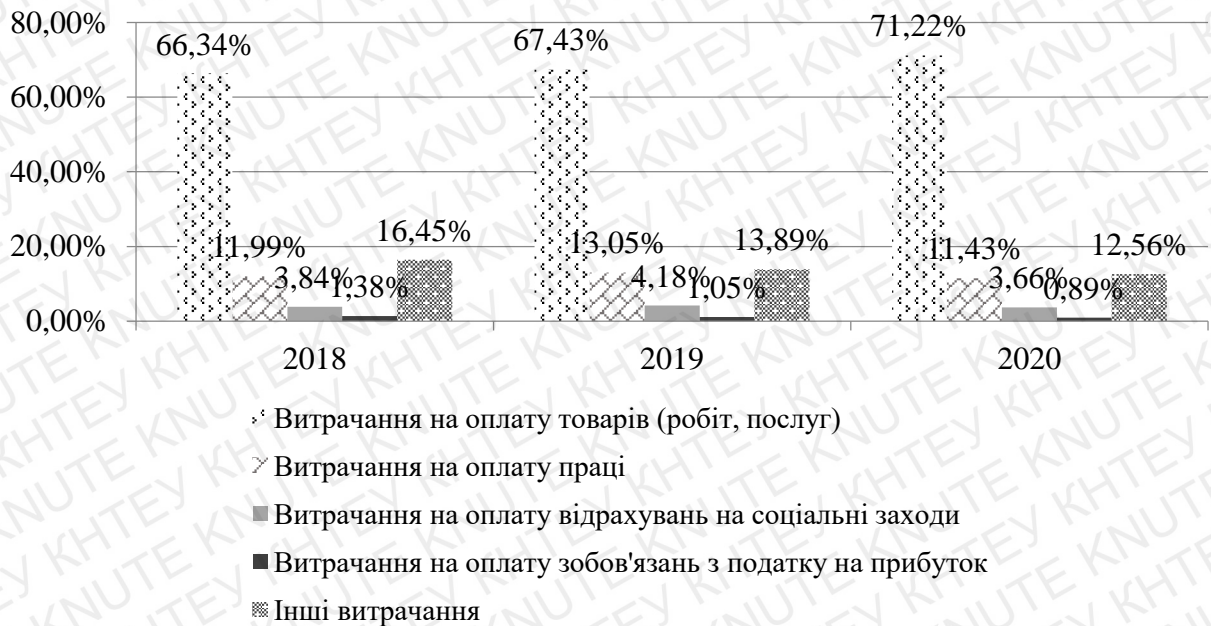

Рис.2.4. Структура витрат операційної діяльності ТОВ «Баліс і К» в 2018-2020 р.р.

Джерело: розраховано автором за даними фінансової звітності ТОВ «Баліс і К»

Протягом періоду виросла частка витрат на оплати праці, оскільки щорічно збільшується розмір місячної заробітної плати співробітників.

Щодо надходжень від інвестиційної діяльності, то в 2020 році надійшло 6 тис.грн. від реалізації необоротних активів. Структура витрат від інвестиційної діяльності ТОВ «Баліс і К» в 2018-2020 р.р. на 100% складається з витрат на придбання необоротних активів.

В 2018-2020 роках 100% надходжень від фінансової діяльності склали отримання позик (банківські коротко та довгострокові кредити). Підприємство отримувало позики для того, щоб закупати товар (частина клієнтів платить з відстрочкою платежу).

Розглянемо структуру витрат від фінансової діяльності ТОВ «Баліс і К» в 2018-2020 р.р.(рис.2.5).

Рис.2.5. Структура витрат від фінансової діяльності ТОВ «Баліс і К» в 2018-2020 р.р.

Джерело: розраховано автором за даними фінансової звітності ТОВ «Баліс і К»

Витрати фінансової діяльності складаються з витрат на сплату відсотків за користування кредитними коштами та погашення позик.

Порівняємо темпи росту товарообороту, активів та грошового потоку ТОВ «Баліс і К» в 2018-2020 р.р. (рис.2.6).

Рис.2.6. Співвідношення темпів росту товарообороту, активів та грошового потоку ТОВ «Баліс і К» в 2018-2020 р.р.

Джерело: розраховано автором за даними фінансової звітності ТОВ «Баліс і К»

Отже, можемо зробити висновок, що більшу частину надходжень

підприємство отримує від своєї основної діяльності – виробництва продуктів харчування та продажу продуктів харчування, напоїв та тютюнових виробів.

2.2. Оцінка рівня збалансованості грошових потоків ТОВ «Баліс і К»

Динаміка чистого грошового потоку ТОВ «Баліс і К» в 2018-2020 р.р. наведена на рис.2.7.

Рис.2.7. Динаміка чистого грошового потоку ТОВ «Баліс і К» в 2018-2020 р.р.

Джерело: розраховано автором за даними фінансової звітності ТОВ «Баліс і К»

Як бачимо, обсяг чистого грошового потоку виріс за 3 роки на 77,3%, що обумовлене збільшення доходів від операційної діяльності.

Проаналізуємо показники збалансованості грошових потоків ТОВ «Баліс і К» в 2018-2020 р.р. (табл. 2.2).

Динаміка коефіцієнтів збалансованості грошових потоків ТОВ «Баліс і К» в 2018-2020 р.р.

Показники	2018	2019	2020	Абсолютний приріст, +/-	Темп приросту, %
Коефіцієнт достатності чистого грошового потоку з позицій потреб, що фінансуються	0,13	0,67	0,71	21,32	2993,61%
Коефіцієнт якості чистого грошового потоку	131,32	148,69	99,39	-89,82	-90,37%
Прострочені зобов'язання	151	186	221	2,44	1,11%
Ступінь покриття прострочених зобов'язань чистим грошовим потоком	203,53	198,57	246,49	4 431,74	1797,94%
Коефіцієнт достатності грошових потоків	1,02	1,03	1,03	0,19	18,51%
Довжина фінансового циклу підприємства.	16	16	15	1	6,35%

Джерело: розраховано автором за даними фінансової звітності ТОВ «Баліс і К»

Коефіцієнт достатності чистого грошового потоку з позицій потреб, що фінансуються виріс на 0,11 та склав 0,71, тож підприємство має можливість на фінансування своїх потреб. Коефіцієнт якості чистого грошового потоку знизився з 131,32 до 99,39, але все ще більше 1, тобто підприємство має проблеми з управлінням дебіторською заборгованістю.

Ступінь покриття прострочених зобов'язань чистим грошовим потоком

склала в 2020 році 308,11, а сам показник зріс на 51,39%, тобто підприємство має можливість покрити свої прострочені зобов'язання негайно.

Коефіцієнт достатності грошових потоків виріс з 1,02 до 1,03, а також свідчить про достатність грошових коштів для здійснення діяльності підприємства.

Отже, грошові потоки ТОВ «Баліс і К» в 2018-2020 р.р. були достатньо збалансованими.

Рис.2.8. Тривалість фінансового циклу підприємства ТОВ «Баліс і К» в 2018-2020 р.р.

Джерело: розраховано автором за даними фінансової звітності ТОВ «Баліс і К»

На рис.2.8 зобразимо довжину фінансового циклу підприємства (рис.2.8). З рис.2.8 бачимо, що довжина фінансового циклу підприємства скоротилась з 15,66 до 15,39, така динаміка є позитивною.

Проаналізуємо показники ритмічності та синхронності грошових потоків (табл. 2.2).

Коефіцієнт кореляції позитивного та від'ємного грошових потоків вказує на незбалансованість грошових потоків, хоча в 2019 році потік був більш синхронізованим, ніж в 2018 році, проте вже в 2020 році значення показника склало 1,67, що свідчить про дисбаланс грошових потоків.

Рівномірність надходження грошових коштів виросла на 33,05% та рівномірність витрат грошових коштів виросла на 32,99%, темп та динаміка рівномірності надходжень та виплат співпадають.

Таблиця 2.3

**Динаміка коефіцієнтів синхронності та ритмічності грошових потоків
ТОВ «Баліс і К» в 2018-2020 р.р.**

Показники	2018	2019	2020	Абсолютний приріст, +/-	Темп приросту, %
Коефіцієнт кореляції позитивного та від'ємного грошових потоків	0,12	0,48	1,67	1,54	1271,41%
Рівномірність надходження грошових коштів	3 714	1 228	4 942	1 227,52	33,05%
Рівномірність витрат грошових коштів	3 656	1 206	4 863	1 206,34	32,99%
Коефіцієнт рівномірності надходження грошових коштів	0,35	0,69	1,29	0,94	272,48%
Коефіцієнт рівномірності витрачання грошових коштів	0,12	0,48	1,67	1,54	1271,41%

Джерело: розраховано автором за даними фінансової звітності ТОВ «Баліс і К»

Коефіцієнт рівномірності надходження грошових коштів вказує на відносне збалансування надходження грошових коштів в 2019-2020 роках.

Коефіцієнт рівномірності витрачання грошових коштів також покращився з 2018 по 2020 рік та склав 1,67, що вказує на наявність значних відхилень у обсягах витрат грошових коштів в різні періоди.

Отже, підприємство має потребу у врівноваженні грошових потоків.

2.3. Оцінка ефективності управління грошовими потоками на підприємстві

Проведемо аналіз ефективності управління грошовими потоками. Спочатку розрахуємо коефіцієнти ефективності грошових потоків (табл. 2.4). Коефіцієнт грошового покриття виплат за відсотками виріс з 6,75 до 42,69, цьому сприяло збільшення чистого грошового потоку від операційної діяльності та зниженням виплат відсотків (завдяки зменшенню суми кредитних зобов'язань). Тож підприємство спроможне сплачувати відсотки за користуваннями позиковими грошовими коштами.

Таблиця 2.4

Динаміка коефіцієнтів ефективності грошових потоків ТОВ «Баліс і К» в 2018-2020 р.р.

Показники	2018	2019	2020	Абсолютний приріст, +/-	Темп приросту, %
Коефіцієнт грошового покриття виплат за відсотками	6,75	5,07	42,69	35,94	532,27%
Коефіцієнт ефективності грошових потоків від операційної діяльності	0,004	0,004	0,010	0,01	123,89%
Коефіцієнт ефективності сукупного потоку грошових коштів	0,008	0,009	0,011	0,003	26,04%
Коефіцієнт відношення грошового потоку від операційної діяльності до загальної суми боргу	0,01	0,01	0,02	0,01	142,23%
Коефіцієнт реінвестування	-0,12	-0,01	-0,01	0,10	-89,29%

Джерело: розраховано автором за даними фінансової звітності ТОВ «Баліс і К»

Коефіцієнт ефективності грошових потоків від операційної діяльності виріс з 0,004 до 0,1, що вказує на зростання ефективності грошових потоків від операційної діяльності. Коефіцієнт ефективності сукупного потоку грошових коштів також виріс в 2020 році (на 0,003), тобто підприємство ефективно управляє всіма грошовими потоками. Коефіцієнт відношення грошового потоку від операційної діяльності до загальної суми боргу виріс вдвічі та склав 0,02. Коефіцієнт реінвестування в 2018-2020 роках був від'ємним, що вказує на проблеми в управлінні інвестиційною діяльністю.

Отже, підприємство ефективно управляє своїми грошовими потоками, хоча і має певні проблеми з керуванням інвестиційною діяльністю, ситуацію пом'якшує те, що інвестиційна діяльність має дуже незначні обсяги.

Розрахуємо коефіцієнти рентабельності грошових потоків в 2018-2020 роках та занесемо до табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Динаміка коефіцієнтів рентабельності грошових потоків ТОВ «Баліс і К» в 2018-2020 р.р.

Показники	2018	2019	2020	Абсолютний приріст, +/-	Темп приросту, %
Вільний грошовий потік	1 153	1537	1 843	689	59,78%
Коефіцієнт грошової віддачі власного капіталу	0,05	0,08	0,11	0,06	115,89%
Коефіцієнт грошової віддачі активів	0,01	0,01	0,02	0,01	60,02%

Джерело: розраховано автором за даними фінансової звітності ТОВ «Баліс і К»

Динаміка вільного грошового потоку ТОВ «Баліс і К» в 2018-2020 р.р. наведена на рис.2.9.

Рис.2.8. Динаміка вільного грошового потоку ТОВ «Баліс і К» в 2018-2020 р.р.

Джерело: розраховано автором за даними фінансової звітності ТОВ «Баліс і К»

Вільний грошовий потік виріс з 2018 року на 689 тис.грн. (59,78%), тобто ці грошові кошти підприємство може використати для сплати своїх заборгованостей або інвестувати в розвиток підприємства.

Позитивним є зростання коефіцієнту грошової віддачі власного капіталу на 0,06 та коефіцієнту грошової віддачі активів на 0,01. Тобто рентабельність грошових потоків зростає.

РОЗДІЛ 3. ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Для удосконалення системи управління грошовими потоками розглянемо основні напрямки оптимізації грошових потоків ТОВ «Баліс і К» (рис.3.1).

Рис.3.1. Напрями оптимізації грошових потоків підприємства

Джерело: розроблено автором

Зростання обсягу позитивного грошового потоку ТОВ «Баліс і К» в перспективному періоді можна досягти за рахунок наступних заходів: продажу (або здачі в оренду) видів основних засобів, що не використовуються.

Враховуючи нестабільну ситуацію с пандемією коронавірусу пропонуємо розглянути варіант дистанційної роботи офісного персоналу, що дозволить здавати в оренду кабінети офісного приміщення та економити на орендній платі.

Синхронізація грошових потоків у часі покликана забезпечити

необхідний рівень його платоспроможності в кожному з інтервалів перспективного періоду за одночасного зниження розміру страхових резервів грошових активів. Підвищення тісноти корелятивного зв'язку між потоками досягається за допомогою «Системи прискорення – уповільнення платіжного обороту». Суть цієї системи полягає у розробці на підприємстві організаційних заходів щодо прискорення залучення коштів та уповільнення їх виплат в окремі інтервали часу для підвищення синхронності формування позитивного та негативного грошових потоків.

Прискорення залучення коштів у короткостроковому періоді можна досягти за рахунок наступних заходів:

- надання цінових знижок за готівковий розрахунок за реалізованою покупцям продукції;
- скорочення термінів подання товарного (комерційного) кредиту покупцям;

Для стимулювання швидких платежів пропонуємо ввести систему бонусів для клієнтів, які сплачують оптові партії товару в момент покупки або протягом 3 днів зі здійснення покупки.

Також пропонуємо скоротити термін відстрочки платежу оптових покупців з 60 днів до 30 днів.

Уповільнення виплат грошових коштів у короткостроковому періоді може бути досягнуто за рахунок наступних заходів:

- скорочення розрахунків з контрагентами готівкою. Готівкові розрахунки збільшують залишок фінансових активів підприємства міста і скорочують період використання власних фінансових активів терміном проходження платіжних документів постачальників;
- збільшення за погодженням з постачальниками термінів надання підприємству товарного (комерційного) кредиту.

На даний час ТОВ «Баліс і К» має термін відстрочки платежу від постачальників тривалістю 30 календарних днів. Пропонуємо провести переговори з постачальниками щодо подовження терміну відстрочки платежу до 45 днів.

Максимізація чистого грошового потоку є наступним заходом. В попередньому розділі була виявлена потреба в підвищенні рентабельності грошових потоків, досягти цього можна збільшивши надходження від операційної діяльності відносно витрат операційної діяльності. В свою чергу, збільшити надходження від операційної діяльності в 2021 році можна за рахунок:

- збільшення надходжень дебіторської заборгованості попередніх періодів;
- збільшивши обсяги товарообороту;
- скоротивши операційні витрати підприємства.

Пропонуємо провести роботу зі зниження обсягів дебіторської заборгованості: обдзвон клієнтів, нагадування про заборгованість, контроль своєчасності оплат за поставлені товари.

З метою збільшення товарообороту розглянемо можливість створення інтернет-магазину або відкриття роздрібних точок продажу продукції.

Для виявлення резервів скорочення витрат необхідно провести аналіз постачальників підприємства, порівняти ціни поточних постачальників з існуючими на ринку, також проаналізувати можливість оптимізації виробничих витрат за рахунок економії палива, електроенергії, оренди більш дешевого офісного приміщення тощо.

Проведемо обґрунтування доцільності запровадження кожного з запропонованих заходів з удосконалення управління грошовими потоками підприємства:

1. Здача в оренду кабінетів офісного приміщення ТОВ «Баліс і К».
2. Введення системи бонусів для клієнтів, які сплачують оптові партії товару в момент покупки або протягом 3 днів зі здійснення покупки.
3. Скорочення терміну відстрочки платежу оптових покупців з 60 днів до 30 днів.
4. Збільшення терміну відстрочки платежу постачальникам до 45 календарних днів.

5. Проведення роботи зі зниження обсягів дебіторської заборгованості.

6. Збільшення обсягів продаж товарів компанії шляхом створення інтернет-магазину.

Підприємство винаймає офіс, що складається з 6 кабінетів, але під час пандемії відділ бухгалтерії фактично працює дистанційно, що дозволяє здати в оренду 1 кабінет. Площа кабінету складає 14 кв. метрів, вартість здачі в оренду кабінету пропонуємо у розмірі 4500 грн. на місяць без додаткових доплат та з правом користування туалетною кімнатою, яка входить до приміщень, що орендує підприємство.

Додаткові надходження від оренди кабінету складуть:

$$4500 * 12 = 54000 \text{ грн.}$$

Доходи від оренди буде відображено в операційних грошових потоках.

Пропонуємо ввести знижку 3% для клієнтів, що сплачують за отриману продукцію протягом 3 календарних днів. Спрогнозуємо, що таких клієнтів буде 10%, оскільки мало клієнтів мають вільні грошові кошти для оплати без відстрочки платежу. На даний час постійні клієнти підприємства мають відстрочку платежу 60 календарних днів, а нові клієнти 7 календарних днів.

Розрахуємо прогноз надходжень від реалізації продукції за умови, що 10% нових клієнтів та 10% старих клієнтів будуть оплачувати товар протягом 3 календарних днів. Також врахуємо зменшення терміну відстрочки платежу для постійних клієнтів з 60 до 45 календарних днів (табл.3.1).

Прогнозується зростання надходжень від реалізації продукції у розмірі 38 грн. в 2021 році.

Таблиця 3.1

**Прогноз зміни надходжень від реалізації товарів ТОВ «Баліс і К»
в 2021 році**

Вид надходження	2020	2021	Абсолютний приріст
Надходження від постійних клієнтів	26 853	26 876	24
Надходження від нових клієнтів	16 132	16 146	14
Всього надходжень від реалізації продукції	42 985	43 023	38

Визначимо вплив збільшення терміну відстрочки платежу постачальникам до 45 календарних днів на грошові потоки за статтею «витрати на оплату товарів» (табл.3.2). Планується, що 30% постачальників погодяться збільшити термін відстрочки оплати.

Таблиця 3.2

**Прогноз руху грошових коштів на витрат на оплату товарів
ТОВ «Баліс і К» в 2021 році**

Стаття витрат	2020	2021	Відхилення
Витрати на оплату товарів	36 225	35 790	-435

Отже, отримавши додаткові 15 днів відстрочки платежу підприємство зможе зменшити рух грошових коштів щодо витрат на оплату товарів на 435 тис.грн. в 2021 році.

Надходження від реалізації товарів та витрати на оплату товарів буде відображено в операційних грошових потоках.

Проведення роботи зі зниження обсягів дебіторської заборгованості дозволить отримати в 2021 році частину заборгованості, що виникла ще в попередні періоди. На даний час дебіторська заборгованість за товари становить 33% від доходу підприємства в 2020 році.

Коли бухгалтерією буде проведено роботу по обдзвону дебіторів та нагадування їм про необхідність сплати за товари планується, що частка дебіторської заборгованості скоротиться на 1% до 31%, тобто на рахунок підприємство буде переведено надходження за проданий товар у розмірі 1% від чистого доходу 2020 року:

$$48791 * 1\% = 487,9 \text{ тис.грн.}$$

Надходження дебіторської заборгованості буде відображено в операційних грошових потоках.

Далі розрахуємо можливість збільшення доходів підприємства шляхом відкриття інтернет-магазину ТОВ «Баліс і К». Оскільки на даний час компанія займається оптовою торгівлею товарами, то для відкриття інтернет-магазину буде необхідно додати ще один вид діяльності до КВЕДу компанії.

Через інтернет-магазин планується як реалізовувати товари в роздріб так і оптовим замовникам, тому на сайті інтернет-магазину необхідно розмістити умови роботи з оптовими та роздрібними покупцями.

Щоб інтернет-магазин було створено необхідно розробити веб-сайт підприємства з можливістю онлайн-замовлень. Розробка веб-сайту інтернет-магазину під ключ коштує 3000 дол. США. або $3000 * 28,6 = 85800$ грн.

Окрім того необхідно найняти менеджера по інтернет-продажам, який буде обробляти замовлення та кур'єра, який буде відправляти посилки через поштових операторів України.

Заробітна плата менеджера на місяць становитиме в середньому 25 тис.грн. з урахуванням сплати податків (ЄСВ) та заробітна плата кур'єра складе 14 тис.грн. Розрахуємо фонд заробітної плати за рік:

$$25 * 12 + 14 * 12 = 468 \text{ тис.грн.}$$

Для рекламування інтернет-магазину необхідно створити сторінки в

соц. мережах Фейсбук та Інстаграм. Визначимо рекламні витрати для розкрутки інтернет-магазину (табл.3.3).

Таблиця 3.3

Прогноз рекламних витрат ТОВ «Баліс і К» в 2021 році

Витрати	За місяць, грн.	За рік, тис.грн.
Витрати на контекстну рекламу	500	6 000
Реклама в соц. мережах	1 000	12 000
Реклама через Google Shopping	2 200	26 400
Всього витрат	3 700	44 400

Отже, річні витрати на рекламу онлайн-магазину складуть 44,4 тис.грн.

Обсяг продаж через інтернет-магазин за перший рік очікується у розмірі 10% від доходів від продаж в 2020 році. Всі платежі будуть здійснюватись перед відправкою товару на сайті через системи електронних платежів. Визначимо обсяг доходів від продаж:

$$48791 * 10\% = 4879,1 \text{ тис.грн.}$$

Визначимо собівартість продаж через інтернет-магазин:

$$36687 * 10\% = 3668,7 \text{ тис.грн.}$$

Визначимо витрати за користування електронним гаманцем для отримання оплати від клієнтів (2%):

$$4879,1 * 2\% = 97,6 \text{ тис.грн.}$$

Розрахуємо прогноз прибутку від роботи інтернет-магазину в 2021 році

(табл.3.4).

Отже, завдяки створенню інтернет-магазину ТОВ «Баліс і К» зможе отримати 422 тис.грн. додаткового прибутку.

Таблиця 3.4

**Прогноз прибутку від роботи інтернет-магазину ТОВ «Баліс і К»
в 2021 році**

Показники	Сума, тис.грн.
Доходи від продажу товарів	4 879,1
Собівартість товарів	3 668,7
Витрати на створення сайту	85,8
Витрати на оплату праці персоналу	468,0
Витрати на рекламні заходи	44,4
Витрати на користування електронним гаманцем	97,6
Прибуток до оподаткування	514,6
Витрати на сплату податку на прибуток	92,6
Чистий прибуток	422

Складемо прогноз впливу доходів від роботи онлайн-магазину та здачі складського приміщення в оренду (з доходом 54 тис.грн. на рік) на фінансові результати підприємства

**Прогноз фінансових результатів ТОВ «Баліс і К»
в 2021 році**

Стаття	2020	2021	Відхиленн я
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	48 791	53 670	4 879
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	36 687	40 356	3 669
Валовий: прибуток	12 104	13 315	1 210
Інші операційні доходи	2 640	2 694	54
Адміністративні витрати	11 485	11 485	0
Витрати на збут	2 120	2 816	696
Інші операційні витрати	460	460	0
у тому числі: витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	281	281	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	679	1 248	569
Фінансові витрати	13	13	0
Фінансовим результат до оподаткування: прибуток	666	1 235	569
Витрати (дохід) з податку на прибуток	120	222	102
Чистий фінансовий результат: прибуток	546	1 013	466

В звіті про рух грошових коштів дохід всі надходження та витрати на створення інтернет-магазину буде відображено в операційних грошових потоках.

Складемо прогнозний рух грошових коштів на 2021 рік (табл.3.6).

Таблиця 3.6

Прогноз руху грошових коштів ТОВ «Баліс і К» в 2021 році

Стаття	2020	2021	Зміна від проведення роботи з деб.заборгованістю	Зміна від отримання дод. доходів	Сукупні зміни
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності					
Надходження від: Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	42 985	48 390	526	4 879	5 405
Надходження авансів від покупців і замовників	5 855	5 855			0
Інші надходження	2 534	2 588		54	54
Витрачання на оплату: Товарів (робіт, послуг)	-36 225	-39 459	435	-3 669	-3 234
Праці	-5 816	-6 284		-468	-468
Відрахувань на соціальні заходи	-1 861	-1 861			0
Зобов'язань з податків і зборів	-46	-46			0
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	-453	-453			0
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	-52	-52			0
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	-12	-12			0
Витрачання на оплату авансів	0	0			0
Витрачання на оплату повернення авансів	-2	-2			0

Витрачання на оплату цільових внесків	0	0			0
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	-7	-7			0
Витрачання фінансових установ на надання позик	0	0			0
Інші витрачання	-6 388	-6 616		-228	-228
Чистий рух коштів від операційної діяльності	512	2 041	960	569	1 529
необоротних активів	6	6			0
необоротних активів	-7	-7			0
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	-1	-1	0	0	0
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності	0	0			0
Надходження від: Власного капіталу					
Отримання позик	200	200			0
Погашення позик	-150	-150			0
Витрачання на сплату відсотків	-12	-12			0
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	38	38	0	0	0
Чистий рух грошових коштів за звітний період	550	2 079			1 529
Залишок коштів на початок року	1 142	1 691			550
Залишок коштів на кінець року	1 691	3 770	0	0	2 079

Джерело: розраховано автором за даними фінансової звітності ТОВ

«Баліс і К

Отже, завдяки проведеним заходам чистий грошовий потік зросте на 2079 тис.грн. шляхом збільшення чистого операційного грошового потоку.

Визначимо показники збалансованості грошових потоків на 2021 рік (табл.3.7).

Таблиця 3.7

**Прогноз показників збалансованості грошових потоків ТОВ «Баліс і К»
в 2021 році**

Показники	2020	2021	Відхилення , +/-.	Відхилення , %
Обсяг чистого грошового потоку	544	1 928	1 384,50	254,69%
Коефіцієнт якості чистого грошового потоку	99,39	48,71	-50,68	-50,99%
Коефіцієнт достатності грошових потоків	1,03	1,06	0,03	2,73%
Довжина фінансового циклу підприємства.	15	16	1	6,35%

Джерело: розраховано автором за даними фінансової звітності ТОВ «Баліс і К»

Як бачимо, обсяг чистого грошового потоку збільшиться за рік на 1384,5 тис.грн. завдяки оптимізації грошового потоку та його максимізації.

Коефіцієнт достатності чистого грошового потоку з позицій потреб, що фінансуються виріс до 1,06%, тобто з'явилося більше можливостей для фінансування потреб підприємства.

Коефіцієнт якості чистого грошового потоку покращився, але все ще більше 1, тобто необхідно проводити подальшу роботу зі скорочення дебіторської заборгованості підприємства.

Проведені розрахунки свідчать позитивний вплив запропонованих заходів з удосконалення системи управління грошовими потоками на збалансованість грошових потоків ТОВ «Баліс і К».

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

За результатами виконання дипломної роботи можна зробити наступні висновки та пропозиції:

1. Проведений аналіз спеціалізованої літератури виявив неоднозначність тлумачення поняття «грошовий потік». Грошовий потік слід трактувати як процес надходжень і видатків грошових коштів та їхніх еквівалентів за визначеними часовими інтервалами, що генерується його звичайною і надзвичайною діяльністю і який пов'язаний із зовнішніми і внутрішніми факторами простору, структури, ризику і ліквідності.

2. Череда недавніх корпоративних банкрутств, викликаних пандемією COVID-19, свідчить про необхідність для бізнесу підтримувати достатні грошові резерви. З іншого боку, надмірна консервативність і накопичення готівки знижує ефективність цих грошей і може позбавити їх потенційних інвестицій і зростання.

3. Обґрунтування технології планування та контролю грошових потоків підприємства надало можливість визначити, що сільськогосподарським підприємствам слід спрямовувати кошти на підготовку (перепідготовку) кваліфікованих спеціалістів. Оновлювати та модернізувати основні засоби, впроваджувати нові технології у виробничі процеси, що знизить енергомісткість виробництва і відповідно собівартість продукції. Недосконалість вітчизняного законодавства у митній, податковій, інвестиційній сферах, створюють багато проблем українським сільськогосподарським виробникам. В процесі дослідження встановлено, що грошові потоки підприємств мають схожі тенденції розвитку щодо їх концентрації від різних видів діяльності. Вхідний грошовий потік спостерігається від операційної діяльності, вихідний від інвестиційної, а в розрізі фінансової діяльності відмічено коливання вхідного і вихідного грошових потоків. Чистий рух грошових коштів по усіх підприємствах невеликий і коливається з невисокого рівня

генерування вхідного грошового потоку до вихідного, що свідчить про дефіцит грошових коштів і нестійкий фінансовий стан. Грошові кошти, отримані в результаті операційної діяльності, потрібно спрямовувати у інвестиційний і фінансовий розвиток підприємства, для отримання відсотків і дивідендів. На сільськогосподарських підприємствах інвестиційна діяльність виражається переважно в закупівлі і реалізації необоротних активів, а діяльність з довгострокових фінансових вкладень майже не здійснюється. Фінансова діяльність підприємств реалізується через отримання і повернення позик

4. За результатами виконання другого розділу дипломної роботи було надано загальну характеристику діяльності ТОВ «Баліс і К», проведено аналіз його фінансового стану за різними підходами, надано загальну оцінку його економічній діяльності. Досліджуване підприємство ТОВ «Баліс і К» є самостійним господарюючим суб'єктом, здійснює виробничу, комерційну, посередницьку та іншу господарську діяльність, яка не суперечить діючому законодавству України. Підприємство має баланс, розрахункові та інші рахунки в установах банків.

5. Проведення аналізу та оцінки фінансового стану ТОВ «Баліс і К» надало можливість визначити наступні тенденції. Підприємство щорічно збільшує чисті грошові потоки, які формуються переважно за рахунок надходжень та витрат від операційної діяльності. Надходження від фінансової діяльності в 2018-2020 роках формувались за рахунок отримання позик від кредитних установ. Основні надходження грошових коштів від операційної діяльності – це кошти від продажу товарів та продукції підприємства. Найбільшу частку витрат складає оплата товарів та послуг інших підприємств – 71,22% в 2020 році

6. Проведений аналіз показав, що підприємство ефективно управляє своїми грошовими потоками, хоча і має певні проблеми з керуванням ритмічністю і збалансованістю грошових потоків, необхідно

проводити роботу по зниженню дебіторської заборгованості.

7. Для удосконалення системи управління грошовими потоками ТОВ «Баліс і К» нами були запропоновані наступні заходи: здача в оренду кабінетів офісного приміщення ТОВ «Баліс і К», введення системи бонусів для клієнтів, які сплачують оптові партії товару в момент покупки або протягом 3 днів зі здійснення покупки, скорочення терміну відстрочки платежу оптових покупців з 60 днів до 30 днів, збільшення терміну відстрочки платежу постачальникам до 45 календарних днів, проведення роботи зі зниження обсягів дебіторської заборгованості, збільшення обсягів продаж товарів компанії

8. Було виявлено позитивний вплив запропонованих заходів з удосконалення системи управління грошовими потоками на збалансованість грошових потоків ТОВ «Баліс і К».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бірюченко С. Ю., Кос А. М. Управління оборотними активами як складовою потенціалу підприємства. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/12/129.pdf>.
2. Бойко Н. В., Турпак Т. Г., Назаренко Я. Я. Аналіз грошових потоків транспортних підприємств: проблемно-прагматичний підхід. *Modern Economics*. 2021. № 28(2021). С. 13-21.
3. Головка В. І., Безкоровайна О. О. Методика, прийоми та організація аналізу грошових коштів та потоків підприємства. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». 2018. № 4(2). С. 16-18.
4. Гут Л.В. Грошові потоки в системі управління підприємства: теоретико-практичний аспект. *Economics and management of enterprises*. 2020. №. 1-2. С.259-269.
5. Джессі Хаген Головні Причини, через які бізнес зазнає невдачу. Американський банк. URL: <https://www.become.co/blog/82-of-businesses-fail-for-this-reason>
6. Жовна О. М. Організація системи та механізму управління грошовими потоками підприємства. *Ефективна економіка*. 2016. № 6. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2016_6_34
7. Іващенко А. Шляхи удосконалення системи управління грошовими потоками / А. Іващенко, І. Литвин. // *Інвестиції: практика та досвід*. – 2017. – №2. – С. 51–56.
8. Івченко Л. Сутність грошових потоків: підходи до визначення / Л. Івченко. // *Глобальні та національні проблеми економіки*. – 2016. – №10. – С. 798–803.
9. Каламбет С. Управління операційними грошовими потоками підприємства [монографія] / С. Каламбет, А. Якимова. – Дніпропетровський національний університет залізничного транспорту ім. В. Лазаряна. – Д. : Видавництво ДНУЗТ ім. В.Лазаряна, 2009. – 122 с.

10. Коваленко Л. Фінансовий менеджмент: [навч. посіб.] / Л. Коваленко, Л. Ремньова. – [3-тє вид., випр. і доп.] – К.: Знання, 2008. – 483с.
11. Ковальчук Н. Управління рухом грошових коштів вітчизняних підприємств: окремі теоретичні та практичні аспекти / Н. Ковальчук, М. Сокач. Молодий вчений. – 2016. – №12. – С. 786–791.
12. Колісник О. П., Замогильна А. В. Грошові потоки: сутність, класифікація та їх оптимізація в процесі управління. *Modern Economics*. 2018. №10. С.60-65.
13. Корнєва Н.О., Барабан Т.В. Системний підхід до управління грошовими потоками підприємств. Молодий вчений. 2018. № 5 . С.298-302.
14. Кошельок Г.В. Основні фінансові фактори впливу на грошові потоки підприємства. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2016. № 19. С. 48—51.
15. Крамаренко Г. Фінансовий менеджмент: [підруч.] / Г. Крамаренко, О. Чорна. – К.: Центр навчальної літератури, 2016. – 520 с.
16. Краменко В. Управління ресурсами підприємства: навч. посібн. / В. Краменко, Б. Холод. – К. : Центр навчальної літератури, 2014. – 288 с.
17. Крилова О. В. Грошові потоки в системі забезпечення платоспроможності підприємства. *Економіка та держава*. 2019. № 7. С. 30–33.
18. Крюкова І. Сучасні методичні підходи до оцінки грошових потоків підприємства / І. Крюкова, М. Свірідова. // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. – 2016. – №21. – С. 144–148.
19. Крючко Л. Вдосконалення напрямками управління грошовими потоками підприємств / Л. Крючко. // Вісник Дніпропетровського державного аграрного університету. – 2013. – №2. – С. 198–200
20. Лебедева А. М. Особливості аналізу руху грошових потоків підприємства. Вісник ОНУ ім. І. І. Мечникова. 2016. Т. 21. Вип. 3. С. 189–192.
21. Литвин І. С. Шляхи удосконалення системи управління грошовими потоками. *Інвестиції: практика та досвід*. 2017. № 2. С. 51-56.

22. Майборода О. Є., Майборода О. В., Реплюк О. В. Напрями управління грошовими потоками підприємства. Економіка та суспільство. 2017. № 10. С. 305–309.
23. Маліков В. В. Практичні рекомендації щодо управління грошовими потоками підприємства. Бізнес Інформ. 2020. №5. С. 370–374.
24. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 7 (МСБО 7) Звіт про рух грошових коштів. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_019#Text
25. Нашкерська М., Патрікі Н. Інструментарій управління грошовими потоками будівельного підприємства. Економічний аналіз. 2020. № 1. С. 223–229.
26. Олійник О. О. Грошові і фінансові потоки в системі фінансового менеджменту підприємств. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 13-14. С. 32–37.
27. Панасюк О.В., Мазанович І.С. Удосконалення аналізу грошових потоків підприємства та їх оптимізація в процесі управління. Приазовський економічний вісник. 2020. № 6(23). С.128-133.
28. Петренко В. Теоретичні та методологічні аспекти грошових потоків на підприємстві / В. Петренко, Д. Кузнецова. // Молодий вчений. – 2016. – №5. – С. 123–126.
29. Піскунова Н. Пошук оптимальної моделі управління грошовими потоками. Ефективна економіка. 2017. № 2. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5454>
30. Поддєрьогін А. Ефективність управління грошовими потоками підприємства / А. Поддєрьогін, Я. Невмержицький // Фінанси України. –2010. – № 11. – С. 119–127
31. Положення бухгалтерського обліку №4 «Звіт про рух грошових коштів» N 73 від 07.02.2013 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0398-99#Text>
32. Про затвердження Методичних рекомендацій з розроблення

бізнес-плану підприємств: наказ Міністерства економіки України від 06.09.2006 р. №290 [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: www.me.gov.ua

33. Радченко О.М. Фінансово-правова природа грошей. Юридичний бюлетень. 2020. №14. С.55-68.

34. Селіверстова Л. Управління грошовими потоками підприємства / Л. Селіверстова. // Економіка та держава. – 2015. – №9. – С. 20–22.

35. Семенова С. Управління грошовими потоками на підприємствах водного транспорту: обліково–аналітичний аспект [монографія] / С. Семенова, О. Шпирко. – Київ: Центр учбової літератури, 2015. – 252 с.

36. Сергеева О. Р. Сутність та основні аспекти управління грошовими потоками підприємств. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2017. № 12. С. 107–110.

37. Спільник І., Загородна О. Грошові потоки підприємства: комплексний аналіз за даними фінансової звітності. Міжнародний науковий журнал. 2017. № 1–2. С. 67–85.

38. Суханова А.В., Суханова Д.Ю. Світова практика управління грошовими потоками підприємства. Приазовський економічний вісник. 2020. №2 (19). С.220-224.

39. Тешева Л.В., Щербань О.Д., Вакуленко О.О. Поняття грошового потоку підприємства. Економіка і суспільство. 2017. №10. С.670-675.

40. Томчук О. Аналіз грошового потоку як інструмент оцінки кредитоспроможності підприємства / О. Томчук. // Інфраструктура ринку. – 2016. – №2. – С. 340–344.

41. Халатур С. М., Головань Є. В. Вдосконалення управління грошовими потоками сільськогосподарського підприємства в умовах фінансової нестабільності. Агросвіт. 2020. № 22. С. 43–50.

42. Халатур С. М., Кравченко М. В., Павлік І. Д. Удосконалення управління грошовими потоками сільськогосподарського підприємства як основа забезпечення фінансово-економічної безпеки. Економіка та держава.

2021. № 1. С. 30–35.

43. Хахонова Н. Особенности организации эффективного управления денежными потоками предприятий, оказывающих услуги связи // Наука и мир Science & World. – 2014. – №1; URL: <http://www.w-science.com/2014-1-334.html>

44. Юдіна С.В., Павленко І.В., Дробот А.С. Класифікація грошових потоків та їх вплив на фінансову стійкість підприємства. Інфраструктура ринку. 2020. №48. С.257-261.

45. Юрченко Ю. О. Управління грошовими потоками будівельних підприємств. Вісник Хмельницького національного університету. 2019. № 2. С.36-39.

46. Федішин М. Методичні аспекти аналізу грошових потоків для цілей планування / М. Федішин. // Економічний аналіз. – 2016. – С. 132–138.

47. Циган Р. Удосконалення класифікації грошових потоків з урахуванням сучасних умов господарювання / Р. Циган // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – № 4 (106). – С. 150– 155.

48. Чік М. Підходи до управління грошовими потоками та їх облікова інтерпретація / М. Чік. // Науковий вісник Ужгородського університету. – 2015. – №1. – С. 134–139.

49. Щербань О. Фактори впливу на грошовий потік в сфері інвестиційної діяльності / О. Щербань // Вісник економіки транспорту і промисловості. - 2015. – Вип. 52. – С. 157–162

50. Ясишена В. Систематизація основних елементів управління грошовими потоками підприємства / В. Ясишена, Л. Пославська. // Економічний простір. – 2016. – №106. – С. 241–254.

ДОДАТКИ
Баланс ТОВ «Баліс і К» (Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2019 р.

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:	1000	0	0
первісна вартість	1001	0	0
накопичена амортизація	1002	0	0
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	0
Основні засоби:	1010	0	0
первісна вартість	1011	8 693	7 657
знос	1012	15 473	17 018
Інвестиційна нерухомість:	1015	6 780	9 361
первісна вартість	1016	0	0
знос	1017	0	0
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств		0	0
інші фінансові інвестиції	1035	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	1095	8 693	7 657
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	2 322	2 621
Виробничі запаси	1101	190	214
Незавершене виробництво	1102	367	414
Готова продукція	1103	434	490
Товари	1104	1 332	1 503
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестраховування	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	12 264	14 630
Дебіторська заборгованість за розрахунками:	1130		

за виданими авансами			
з бюджетом	1135	0	0
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
з нарахованих доходів	1140	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	657	590
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	661	979
Готівка	1166	0	0
Рахунки в банках	1167	661	979
Витрати майбутніх періодів	1170	14	23
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в:		0	0
резервах довгострокових зобов'язань	1181		
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	102	200
Усього за розділом II	1195	16 021	19 042
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	24 714	26 699
Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	188	188
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410		
Емісійний дохід	1411		
Накопичені курсові різниці	1412		
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	5 702	4 308
Неоплачений капітал	1425		
Вилучений капітал	1430		
Інші резерви	1435		
Усього за розділом I	1495	5 890	4 496
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		
Пенсійні зобов'язання	1505		
Довгострокові кредити банків	1510	189	150
Інші довгострокові зобов'язання	1515		
Довгострокові забезпечення	1520		

Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521		
Цільове фінансування	1525		
Благодійна допомога	1526		
Страхові резерви, у тому числі:	1530		
резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітної періоду)	1531		
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітної періоду)	1532		
резерв незароблених премій; (на початок звітної періоду)	1533		
інші страхові резерви; (на початок звітної періоду)	1534		
Інвестиційні контракти;	1535		
Призовий фонд	1540		
Резерв на виплату джек-поту	1545		
Усього за розділом II	1595	189	150
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	215	300
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість:			
за довгостроковими зобов'язаннями	1610		
за товари, роботи, послуги	1615	15 863	17 587
за розрахунками з бюджетом	1620	102	59
за у тому числі з податку на прибуток	1621	65	0
за розрахунками зі страхування	1625	0	0
за розрахунками з оплати праці	1630	368	447
за одержаними авансами	1635	17	23
за розрахунками з учасниками	1640	0	0
		45	67
Поточні забезпечення	1660		
Доходи майбутніх періодів	1665	22	48
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670		0
Інші поточні зобов'язання	1690	925	2 322
Усього за розділом III	1695	18 636	22 053
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	-	0
Баланс	1900	24 714	26 699

**Баланс ТОВ «Баліс і К» (Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2020 р.**

Актив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:	1000	0	0

первісна вартість	1001	0	0
накопичена амортизація	1002	0	0
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	0
Основні засоби:	1010	0	0
первісна вартість	1011	7 657	6 592
знос	1012	17 018	17 974
Інвестиційна нерухомість:	1015	9 361	11 382
первісна вартість	1016	0	0
знос	1017	0	0
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств		0	0
інші фінансові інвестиції	1035	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	1095	7 657	6 592
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	2 621	3 234
Виробничі запаси	1101	214	264
Незавершене виробництво	1102	414	511
Готова продукція	1103	490	605
Товари	1104	1 503	1 854
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестраховування	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	14 630	16 101
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130		
з бюджетом	1135	0	0
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
з нарахованих доходів	1140	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	590	683
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	979	584
Готівка	1166	0	0

Рахунки в банках	1167	979	584
Витрати майбутніх періодів	1170	23	27
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в:		0	0
резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184		
Інші оборотні активи	1190	200	164
Усього за розділом II	1195	19 042	20 793
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	26 699	27 385
Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	188	188
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410		
Емісійний дохід	1411		
Накопичені курсові різниці	1412		
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	4 308	4 649
Неоплачений капітал	1425		
Вилучений капітал	1430		
Інші резерви	1435		
Усього за розділом I	1495	4 496	4 837
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		
Пенсійні зобов'язання	1505		
Довгострокові кредити банків	1510	150	250
Інші довгострокові зобов'язання	1515		
Довгострокові забезпечення	1520		
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521		
Цільове фінансування	1525		
Благодійна допомога	1526		
Страхові резерви, у тому числі:	1530		
резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітного періоду)	1531		
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітного періоду)	1532		
резерв незароблених премій; (на початок звітного періоду)	1533		

інші страхові резерви; (на початок звітнього періоду)	1534		
Інвестиційні контракти;	1535		
Призовий фонд	1540		
Резерв на виплату джек-поту	1545		
Усього за розділом II	1595	150	250
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	300	0
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість:			
за довгостроковими зобов'язаннями	1610		
за товари, роботи, послуги	1615	17 587	18 125
за розрахунками з бюджетом	1620	59	87
за у тому числі з податку на прибуток	1621	0	12
за розрахунками зі страхування	1625	0	0
за розрахунками з оплати праці	1630	447	495
за одержаними авансами	1635	23	49
за розрахунками з учасниками	1640	0	0
		1 267	1 390
Поточні забезпечення	1660		
Доходи майбутніх періодів	1665	48	89
Відстрочені комісійні доходи від перстраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	2 322	2 062
Усього за розділом III	1695	22 053	22 297
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	26 699	27 384

**Звіт про фінансові результати ТОВ «Баліс і К» (Звіт про сукупний дохід)
за 2019 рік**

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	39 540	35 040
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховання	2012	0	0
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	27 480	24 200
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070		
Валовий: прибуток	2090	12 060	10 840
Валовий: збиток	2095		
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105		
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110		
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111		
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112		
Інші операційні доходи	2120	1 960	1 920
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0	0
Адміністративні витрати	2130	10 480	10 020
Витрати на збут	2150	2 480	1 960
Інші операційні витрати	2180	360	240
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	700	540
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195		
Дохід від участі в капіталі	2200		

Інші фінансові доходи	2220	0	0
Інші доходи	2240	0	0
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	29	49
Втрати від участі в капіталі	2255		
Інші витрати	2270		
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275		
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	671	491
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295		
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	121	88
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	550	403
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	0	0

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Матеріальні затрати	2500	27 480	24 200
Витрати на оплату праці	2505	5 368	4 415
Відрахування на соціальні заходи	2510	1 718	1 413
Амортизація	2515	1 770	2 034
Інші операційні витрати	2520	2 840	2 200
Разом	2550	39 175	34 261

**Звіт про фінансові результати ТОВ «Баліс і К» (Звіт про сукупний дохід)
за 2020 рік**

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	48 791	39 540
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховання	2012	0	0
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	36 687	27 480
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070		
Валовий: прибуток	2090	12 104	12 060
Валовий: збиток	2095		
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105		
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110		
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111		
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112		
Інші операційні доходи	2120	2 640	1 960
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0	0
Адміністративні витрати	2130	11 485	10 480
Витрати на збут	2150	2 120	2 480
Інші операційні витрати	2180	460	360
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181		
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	679	700
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195		
Дохід від участі в капіталі	2200		

Інші фінансові доходи	2220	0	0
Інші доходи	2240	0	0
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	13	29
Втрати від участі в капіталі	2255		
Інші витрати	2270		
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275		
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	666	671
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295		
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	120	121
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	546	550
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	679	700

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Матеріальні затрати	2500	36 687	27 480
Витрати на оплату праці	2505	4 415	5 368
Відрахування на соціальні заходи	2510	1 413	1 718
Амортизація	2515	1 912	1 770
Інші операційні витрати	2520	2 580	2 840
Разом	2550	47 006	39 175

Звіт про рух грошових коштів ТОВ «Баліс і К» 2019

Стаття	Код	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від: Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	33 763	30 122
Надходження авансів від покупців і замовників	3015	4 745	4 217
Надходження від повернення авансів	3020	0	0
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025	0	0
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035	0	0
Надходження від страхових премій	3050	0	0
Інші надходження	3095	1 882	1 843
Витрачання на оплату: Товарів (робіт, послуг)	3100	-27 134	-23 895
Праці	3105	-5 252	-4 319
Відрахувань на соціальні заходи	3110	-1 681	-1 382
Зобов'язань з податків і зборів	3115	-79	-55
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	-421	-497
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	-67	-41
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	-9	-5
Витрачання на оплату авансів	3135	0	0
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	0	-3
Витрачання на оплату цільових внесків	3145	0	0
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	3150	-7	-5
Витрачання фінансових установ на надання позик	3155	0	0
Інші витрачання	3190	-5 587	-5 818
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	152	162
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації: фінансових інвестицій	3200	0	0
необоротних активів	3260	-2	-35
Виплати за деривативами	3270	0	0
Витрачання на надання позик	3275	0	0
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3280	0	0

Інші платежі	3290	0	0
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	-2	-35
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності Надходження від: Власного капіталу	3300	0	0
Отримання позик	3305	500	400
Надходження від продажу частки в дочірньому підприємстві	3310		
Інші надходження	3340		
Витрачання на: Викуп власних акцій	3345		
Погашення позик	3350	-250	-196
Сплату дивідендів	3355		
Витрачання на сплату відсотків	3360	-30	-24
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди	3365		
Витрачання на придбання частки в дочірньому підприємстві	3370		
Витрачання на виплати неконтрольованим часткам у дочірніх підприємствах	3375		
Інші платежі	3390		
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	220	180
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	370	307
Залишок коштів на початок року	3405	772	465
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	0	
Залишок коштів на кінець року	3415	1 142	772

Звіт про рух грошових коштів ТОВ «Баліс і К» 2020

Стаття	Код	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від: Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	42 985	33 763
Надходження авансів від покупців і замовників	3015	5 855	4 745
Надходження від повернення авансів	3020	0	0
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025	0	0
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035	0	0
Надходження від страхових премій	3050	0	0
Інші надходження	3095	2 534	1 882
Витрачання на оплату: Товарів (робіт, послуг)	3100	-36 225	-27 134
Праці	3105	-5 816	-5 252
Відрахувань на соціальні заходи	3110	-1 861	-1 681
Зобов'язань з податків і зборів	3115	-46	-79
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	-453	-421
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	-52	-67
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	-12	-9
Витрачання на оплату авансів	3135	0	0
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	-2	0
Витрачання на оплату цільових внесків	3145	0	0
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	3150	-7	-7
Витрачання фінансових установ на надання позик	3155	0	0
Інші витрачання	3190	-6 388	-5 587
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	512	152
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації: фінансових інвестицій	3200	0	0
необоротних активів	3260	-7	-2
Виплати за деривативами	3270	0	0
Витрачання на надання позик	3275	0	0
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3280	0	0

Інші платежі	3290	0	0
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	-1	-2
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності Надходження від: Власного капіталу		0	0
Отримання позик	3300	200	500
Надходження від продажу частки в дочірньому підприємстві	3310		
Інші надходження	3340		
Витрачання на: Викуп власних акцій	3345		
Погашення позик	3350	-150	-250
Сплату дивідендів	3355		
Витрачання на сплату відсотків	3360	-12	-30
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди	3365		
Витрачання на придбання частки в дочірньому підприємстві	3370		
Витрачання на виплати неконтрольованим часткам у дочірніх підприємствах	3375		
Інші платежі	3390		
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	38	220
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	550	370
Залишок коштів на початок року	3405	1 142	772
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410		0
Залишок коштів на кінець року	3415	1 691	1 142